

Լիբանանեան Լուրեր

Միքաթի Այս Շաբաթ Կրնայ Հրաժարիլ Եթէ Կառավարութեան Կազմութեան Թնճուկը Շարունակէ Մնալ Անլոյծ

Երկարատեւ խորհրդակցութիւններէ, հանդիպումներէ, առաջարկներէ եւ քաջքուքէ ետք Նշանակեալ վարչապետ Նաժիպ Միքաթի կրնայ հրաժարիլ այս շաբաթ իրեն վստահուած պաշտօնէն եթէ կառավարութեան կազմութեան թնճուկը շարունակէ մնալ անլոյծ: Այս մասին կը հաղորդեն իրեն մօտիկ աղբիւրները:

Մինչ քաղաքական բեմին վրայ իրավիճակը կը մնայ նոյնը, ընկերատնտեսական տագնապը կը շարունակէ վատ մնալ, որուն վրայ եկաւ աւելնալու դպրոցական վերամուտի թուականը:

Արդարեւ քովստի վերստին բռնկումը, վառելանիւթի պակասը, հոսանքի ընդհատումը եւ համացանցի դժուար հասանելիութիւնը, հարցականի տակ կը դնեն դպրոցներու նոր տարեշրջանի բացումը:

Շրջանային Լուրեր

Իրան ԱՄՆ-ԷՆ Հնչած Յայտարարութիւնները Սպառնալիք Կը Համարէ

Իրանի ազգային անվտանգութեան բարձրագոյն խորհուրդի քարտուղար՝ Ալի Շամհանին իր թուիթթերէն եղին վրայ անդրադարձած է Իսրայէլի վարչապետ՝ Նաֆթալի Պենետի առաջին հանդիպման Միացեալ Նահանգներու Նախագահ՝ Ժո Պայտընի հետ եւ Իրանի հասցէին անոնց սպառնալիքներուն: Այս մասին կը յայտնէ «Արեւելք» վկայակոչելով IRNA-ն:

«Պենետի եւ Պայտընի առաջին հանդիպումը եւ Իրանի դեմ «այլ տարբերակներ» օգտագործելու շեշտադրումը, ինչ որ անօրինական սպառնալիք է երկրէ մը միւսը: Իրան իրեն կը վերապահէ պատասխան քայլեր ձեռնարկելու իրաւունքը «հասանելի տարբերակներուն», - գրած է Շամհանին:

Աւելի վաղ Պայտըն Պենետի հետ հանդիպման ընթացքին յայտարարած էր, որ Միացեալ Նահանգները կրնայ այլ միջոցներ ձեռնարկել՝ Իրանին կորիզային գէներ մշակել թոյլ չտալու համար:

Էրտողան Մեկնաբանած Է Թալէպանի Հետ Բանակցութիւններ Վարելու Հնարաւորութիւնը

Թուրքիոյ Նախագահ՝ Ռէճեպ Թայէպ Էրտողան դատապարտած է Աֆղանիստանի մայրաքաղաք Քապուլի Համիտ Քարզայի միջազգային օդակայանի տարածքը տեղի ունեցած շարք մը ահաբեկչութիւնները ըսելով, որ «թալէպ»ները Թուրքիոյ առաջարկած են կառավարել Քապուլի օդակայանը, սակայն Անգարան այդ հարցով դեռ որոշում չէ կայացուցած, կը յայտնէ Անատուրու գործակալութիւնը: «Նման ճգնաժամային ժամանակաշրջանին Իսլամական պետութեան կողմէ իրականացուած ահաբեկչութեան փաստը ցոյց կու տայ այս ահաբեկչական կազմակերպութեան վտանգի աստիճանը տարածաշրջանի եւ աշխարհի համար», - ըսած է Էրտողանը Պոլսոյ Աթաթուրքի անուան միջազգային օդակայանը կայացած մամուլի ասուլիսին Պոսնիա եւ Հերցեգովինա մեկնելէն առաջ: Նախագահ Էրտողան նաեւ մեկնաբանած է Թալէպանի հետ բանակցութիւններ վարելու հնարաւորութիւնը՝ յայտարարելով, որ «Թուրքիան մտադիր չէ որեւէ մէկուն հարցնել, թէ որու հետ, ուր, երբ ու ինչպէս բանակցի»:

Բացի այդ, թուրք առաջնորդը ուշացած համարած է օդակայանի կառավարման ուղղութեամբ Թուրքիոյ հետ աշխատելու Գերմանիոյ որոշումը: «Երբ բոլորը լքեցին Աֆղանիստանը, մենք մնացինք», - շեշտած է Էրտողան:

Հայկական Լուրեր

Փոխհրաձգութիւն Սահմանի Սորթ Հատուածին Մէջ

Գեղարքունիք մարզի Սորթ հատուածին շաբաթավերջին փոխհրաձգութիւն գրանցուած է: Այս մասին տեղեկութիւնը տուած է ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը:

Աղբիւրը նաեւ կը հաղորդէ, որ հակառակորդը կրակ բացած է հայկական սահմանապահ դիրքերու ուղղութեամբ, որ արժանացած է համապատասխան պատասխան կրակի: Աւել ուշ նկատուած է, որ թշնամիի դիրք կը մօտենան շտապօգնութեան մեքենանար, որմէ ետք հրաձգութիւնը դադրած է: Այս ենթադրել կու տայ, որ թշնամին տուժածներ ունի, որոնց մասին ցարդ տուեալներ չկան:

Լաւրով Եւ Միրզոյեան Պիտի Հանդիպին Մոսկուայի Մէջ

31 Օգոստոսին Մոսկուայի մէջ տեղի պիտի ունենայ Ռուսաստանի ԱԳ Նախարար Սերկէյ Լաւրովի եւ Հայաստանի արտաքին գործոց Նախարար Արարատ Միրզոյեանի հանդիպումը, որ աշխատանքային այցով պիտի մեկնի Ռուսաստան, այս մասին կը հաղորդէ «Արեւելք» վկայակոչելով ՌԴ ԱԳՆ պաշտօնական կայքը:

Հանդիպման ժամանակ ԱԳ Նախարարները կը Նախատեսեն քննարկել հայ-ռուսական դաշինքի զարգացման հետագայ քայլերը բոլոր ոլորտներու մէջ, ընդհանուր համարկուած ընկերակցութիւններու, ինչպիսիք են ԱՊՀ-ն, ՀԱՊԿ-ը, ԵԱՏՄ-ն, ինչպէս նաեւ՝ ՄԱԿ-ի, ԵԱՀԿ-ի եւ այլ միջազգային կազմակերպութիւններու մէջ:

«Պիտի քննարկուին Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերեալ Ռուսաստանի, Հայաստանի եւ Ատրաբեյքանի առաջնորդներու՝ 2020 թուականի 9 Նոյեմբերին եւ 2021 թուականի 11 Յունուարին ձեռք բերուած համաձայնութիւններու կատարման առաջընթացը, այդ շարքին՝ մարդասիրական խնդիրները եւ Հարաւային Կովկասի մէջ տնտեսական եւ փոխադրային կապերու արգելափակումը», - ըսուած է հաղորդագրութեան մէջ:

Ազրայէյճանցիները Գորիս-Կապան Ճանապարհին Մօտ Խրամատներ Փորած Են. Sputnik Արմենիա

Սահմանամերձ Որոտան գիւղին մէջ գտնուող Sputnik Արմենիա-ի թղթակիցը կը յայտնէ, որ ազրայէյճանցի զինծառայողները փորած են Հայաստանի հարաւը գտնուող Գորիս-Կապան ճանապարհի որոշ հատուածներ: Այս մասին թղթակիցին յայտնած են Հայաստանի սահմանամերձ Որոտան գիւղի բնակիչները, որոնք այս օրերուն յայտնուած են կիսաշրջափակման մէջ:

ԿՈՉ

«Բանանք Մեր Սիրտը, Չօրակցինք՝ Լիբանանահայության» Տ.Յովսեփ Արք. Տերտերեանի Կոչը

Մասնաւորապէս Միացեալ Նահանգներու մէջ մեծ թափով կը շարունակուի Լիբանանի հայկական համայնքին օժանդակութեան ձեռք երկարելու աշխատանքը:

Այս առումով ալ ԱՄՆ-ի Արեւմտեան Թեմի Բարեջան Առաջնորդ՝ Տ. Յովսեփ Արք. Տերտերեան յատուկ կոչով մը հանդէս եկած է, որ կը ներկայացնենք ստորեւ՝

Սիրելի՛ եւ հաւատաւոր՝ ժողովուրդ, Մեր պատմութեան մէջ կ'արձանագրուին այնպիսի հանգրուաններ, երբ պարտ ենք մեր հաւատքի ամբողջ տարողութեամբ ձեռք երկարելու մեր եղբայրներուն ու քոյրերուն:

Հիմա պահն է, որ բանանք մեր սիրտը, եւ մեր քրիստոնէական սիրովը առաջնորդուած՝ զօրակցինք լիբանահայութեան: Լիբանահայութիւնը կ'ապրի իր ամենադժուարին ժամանակները, եւ մեր բոլորի սեպուհ պարտքը պիտի ըլլայ միասնական ուժերով մեր կարելի ի գործ դնելու՝ շօշափելի աջակցութիւն ցուցաբերելու համար լիբանահայութեան:

Որպէս հոգեւոր Առաջնորդը Արեւմտեան Թեմի, մենք անձնապէս, մեր հոգեւոր եղբայրներով կը մասնակցինք ու կոչ կ'ուղղենք համայն ժողովուրդին՝ անվերապահ մասնակցութեամբ հետեւիլ մեր օրինակին:

Այսօր լիբանահայութիւնը զրկուած է կենսական բոլոր պայմաններէն: Մեր մասնակցութեամբ ոչինչ պիտի նուազի մեր ունեցածէն: Փոխարէնը մեր հոգիները պիտի լեցուին լիբանահայ մեր եղբայրներու ու քոյրերու աղօթքով:

Արդ, անգամ մը եւս կոչ կը յղենք մեր թեմի բոլոր եկեղեցիներուն, գլխաւորութեամբ հոգեւոր հովիւներուն ու Ծխական խորհուրդներուն, պատկան մարմիններուն եւ անխտիր բոլորին. եկեք բանանք մեր սիրտը, զօրակցինք լիբանահայութեանը:

Ձեր սրտաբուխ նուէրը յղէք Առաջնորդարան հետեւեալ հասցեագրումով. Western Diocese – Armenian Church, իսկ վարի տողին նշագրէք My Prayer for Lebanese Armenians.

Մեր նուէրը պիտի փոխանցուի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարան: Թող Ամենակարողն Աստուած օրինէ լիբանահայութիւնը եւ անսասան պահէ մեր ս. եկեղեցւոյ ու ազգի զաւակունքը:

Մամբ աղօթարար՝

Յովսեփ Արք. Տերտերեան

Առաջնորդ Հիւսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի

Պատմութեան Մէջ Այսօր

Շուշանիկ Կուրդիսեան

Շուշանիկ Կուրդիսեան (Փոփոլճեան) արեւելահայ առաջին կին բանաստեղծուհին:

Ծնած է Ալեքսանդրապոլ Օգոստոս 30 1876-ին: Գրել սկսած է 1889-ին՝ աշխատակցելով օրաթերթերու եւ պարբերականներու:

Իր երգերուն մէջ ան ցնցող մանրամասնութիւններով կը ներկայացնէ կեանքի մէջ իշխող հակադրութիւնները: Կուրդիսեանի բանաստեղծական խօսքը երբեմն կը թանձրանայ տեսանելիութեան չափ եւ ապա կը վերածուի բուռն զայրոյթի անոնց դէմ, որոնց յանցանքով «տնքում է հողը շնչով մահաւոտ, վիշտն է գալարում երկրի երեսին»: Ան թշուառին եւ զրկուածին երգիչն է: Սակայն անոնց կեանքը երգելով,

ան միշտ յուշադրած, բողոքի եւ ըմբոստութեան մղած է զանոնք: Գրագիտուհիին զբաղեցնող գլխաւոր հարցերէն է ազգային ազատագրութեան խնդիրը, որուն ան նուիրած է քանի մը գողտրիկ քերթուածներ:

Հետաքրքրական երանդ ունին Կուրդիսեանի սիրային բանաստեղծութիւնները, որոնց մէջ ան կ'անդրադառնայ նաեւ կնոջ ստրկական վիճակին: Այդ առումով ալ ուշագրաւ է անոր «Արծուի սերը» քերթուածը:

Շուշանիկ Կուրդիսեանի գերեզմանաքարը

1907 թուականին Կուրդիսեան հրատարակած է իր բանաստեղծութիւններու առաջին գրքովը «Արշալոյսի դօղանցներ» խորագիրով, որ համբաւ բերած է իրեն: Այնուհետեւ երկար տարիներ հանդէս չէ եկած առանձին գիրքով: Անոր բազմաթիւ բանաստեղծութիւնները ընտրովի ստուար հատոր մը հրատարակած է Հայաստանի պետական հրատարակչութիւնը:

Կուրդիսեան մահացած է Երեւան Նոյեմբեր 24, 1927-ին:

Հայկական Լուրեր

Ազրայէճանցիները Գորիս-Կապան Ճանապարհին Մօտ Խրամատներ Փորած Եւ. Sputnik Արմենիա

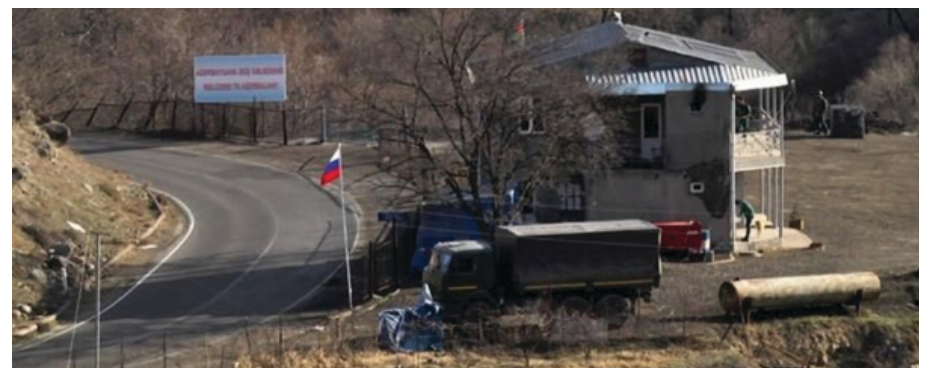
Սկիզբը Էջ 01

Անոնց խօսքով՝ վերջին երկու շաբթուան ընթացքին ազրայէճանցի զինուորները խրամատներ փորած են իրենց վերահսկողութեան տակ գտնուող Գորիս-Որոտան հատուածին երկու կողմերը, եւ այնտեղ, ուր փորուածքներ յայտնուած են, վրաններու եւ կառոյցներու շէնքերու աւելցած է:

Բացի այդ, ըստ որոշ տեղեկութիւններու, ազրայէճանցիները զինուոր կը կուտակեն գիւղէն քանի մը քիլոմետր հեռաւորութեամբ:

Որոտանի բնակիչները թղթակիցի հետ գրոյցին ընթացքին դժգոհած են, որ զենք չունին՝ ինքնապաշտպանուելու համար. գիւղացիները կը վախճան հակառակորդի յարձակումներէն: Անոնք չեն բացառեր, որ ազրայէճանցիները փակած են ճանապարհը, որպէսզի գիւղացիները հեռանան այդտեղէն, որմէ ետք կը գրաւեն գիւղը:

Բացի այդ, գիւղացիներուն զգալի մէկ մասը կ'աշխատի քաղաքներուն մէջ, որոնց հետ կապող ճանապարհները այժմ փակ են: Իսկ դպրոցի ուսուցիչներուն մեծ մասը կու գայ

Գորիսէն, եւ եթէ ճանապարհի հետ կապուած իրավիճակը չլուծուի մինչեւ ուսումնական տարւան մեկնարկը, գիւղի դպրոցը պիտի մնայ առանց ուսուցիչներու:

Նշենք, որ Օգոստոս 25-էն ի վեր ազրայէճանցի զինուորականները փակած են Կապան-Գորիս մայրուղիի

Կարմրաքար-Շուշուրի հատուածին երթեւեկութիւնը: Օգոստոս 26-ին, հակառակորդի զինուորականները փակած են Գորիս-Որոտան հատուածը:

Այնտեղ են հայ եւ ռուս սահմանապահները, կ'ընթանան բանակցութիւններ:

Յովհաննես Աղապաշեան. Մեծանուն Յայր

ՀՐԱՆՈՅԸ ՅԱԿՈՐԲԵԱՆ

Իրաւաբանական գիտութիւններու դոկտոր, փրոֆեսոր,
ՀՀ Սփիւռքի հիմնադիր նախարար

Յովհաննես Աղապաշեան անուն-ազգանունը ինձ ծանօթ է 1980-ականներից, երբ հնարաւորութիւն ունեցայ անւի մօտիկից ծանօթանալու սփիւռքեան մամուլին, ընթերցելու Յովհաննես Աղապաշեանի հրապարակախօսական եւ երգիծական յօդուածները: Ապա հանդիպեցի նոյն ազգանունամբ այլ հեղինակի՝ Պարոյր Աղապաշեան, եւ հետագայում, ոչ ի զարմանս ինձ, տեղեկացայ, որ արժանաւոր հօր արժանաւոր որդին նոյնպէս հրապարակախօս-խմբագրապետ է:

Այն ասացուածքը, որ պտուղը ծառից հեռու չի ընկնում, կարելի է ամբողջովին վերագրել Աղապաշեան ընտանիքին: Այնուհետ թէ՛ հօր, թէ՛ որդու հեղինակած հրապարակումներն անհրաժեշտաբար գրաւեցին իմ ուշադրութիւնը, քանի որ զբաղւում էի սփիւռքեան հիմնախնդիրներով, Հայաստանի եւ Սփիւռքի համայնքների միջեւ այնքան անհրաժեշտ կամուրջների ձեւաւորման, Հայրենիք-Սփիւռք կապերի ամրապնդման աշխատանքներով: Հնարաւորութիւն ու պատիւ ունենալով գործակցել Սփիւռքի կառոյցների եւ Աղապաշեանների պէս անհատների հետ, գործնական բազմաթիւ շփումների, աշխատանքային հանդիպումների ընթացքում փորձեցի հասկանալ այդ բազմաշերտ, բազմաճիւղ, բարդ երեւոյթը, որ կոչւում է ՍՓԻՒՐԷ:

Անգոյութիւնից ստեղծուել էր ՀՀ Սփիւռքի նախարարութիւն, որը կարողացանք ձեւաւորել ու կայացնել: Մեկտեղուեցին Սփիւռքեան խնդիրները պատկերացնող մարդիկ: Արդիւնքում՝ գրագետ թիմով փորձում էինք ծրագրեր նախաձեռնել ու իրականացնել, գաղափարներին սլացք հաղորդել, հիմնահարցերը դասդասել, վերլուծել եւ նոր որակ հաղորդել արդէն ձեւաւորուած Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւններին, հաստատուած կապերին եւ գործակցութեան բազմաթիւ ուղղութիւններին: Հաշուի առնելով Սփիւռքում առկայ մօտեցումները, գերակայ դիրքորոշումներն ու առաջարկները՝ ծրագրել էինք իրականացնել անւի շատ կոնկրետ ձեռնարկներ՝ միտումնաւոր Հայրենիք-Սփիւռք գործակցութեանը եւ յատկապէս համայնքների հետ կապերի ամրապնդման ու զարգացմանը, որոնք, սակայն, կիսատ մնացին...

Ինչ խօսք, Հայրենիք-Սփիւռք գործակցութեան զարգացման ընթացքում ծագել են հիմնախնդիրներ, որոնք լուծումների փնտռողները յաճախ ակամայից ինձ օգնութեան են հասել աղապաշեանների հրապարակախօսութիւնը, քանզի օգտուել եմ նրանց դիպուկ եւ տեղին առաջարկներից եւ չեմ սխալուել:

Ոչ միայն ընթերցել, քննարկել, ուշագրաւ առաջարկներ եմ վերցրել Պարոյր Աղապաշեանի հրապարակային յօդուած - ներից, այլեւ առիթներ եմ ունեցել անձամբ նրա հետ քննարկելու Հայաստան-Սփիւռք գործակցութեան բազմաթիւ խրթին, տարողունակ եւ տարաբնոյթ հարցեր: Ինձ համար Պարոյրը սփիւռքահայ մտաւորականի իսկական կերպար է, ով, կրթւելով Հայաստանում, լաւ ճանաչելով հայաստանեան եւ սփիւռքեան իրողութիւններն ու մարդկանց հոգեբանութիւնը, կարողանում է շատ ճիշդ բացայայտել ամենակարեւոր հարցերը, ախտորոշել խնդիրները եւ իր ճկուն մտքի ու կոռ տրամաբանութեան շնորհիւ բանաձեւել պատասխանները, մատնացոյց անել խնդիրների լուծումները:

Ես հաճոյքով եմ կարդում աղապաշեանական ստորագրութեամբ ցանկացած նիւթ: Իւրաքանչիւր շփում նրանց գրական-հրապարակախօսական ժառանգութեան հետ հիացնում, հարստացնում, մտաւոր սնունդ է տալիս, գեղագիտական բաւականութիւն պատճառում ընթերցողին, օգնում խորհել, բանավիճել, եզրայանգումներ կատարել եւ արդիւնքում՝ ինտելեկտուալ, հոգեւոր-մշակութային աճ ապահովել:

Անհրաժեշտ եմ համարում ընդգծել հայր եւ որդի Աղապաշեանների հզօր քննական-վերլուծական-ստեղծագործական միտքը, երեւոյթները տարբեր տեսանկիւններից դիտարկելու եւ անաչառութեամբ դրանք ներկայացնելու կարողութիւնը: Նրանք ունեն խոր ասելիք եւ համարձակ հայեացք՝ հանդէպ գալիքը:

Նրանք միշտ էլ հիացրել են ճիշդ ժամանակին եւ անհրաժեշտ տեղում ասուած

տպաւորիչ խօսքով, բազմակողմանի եւ հետաքրքիր վերլուծութիւններով, ինքնատիպ հրապարակախօսութեամբ:

Այսօր, պատերազմի պարտութիւնից յետոյ, երբ բարդագոյն իրավիճակում են յայտնուել մեր դիւսնագիտութիւնն ու զինուած ուժերը, երբ թշնամին ներթափանցել է մեր պետական տարածք, երբ ազգը չի կարողանում ուղղել իր կտորուած ողնայարը, մեզ օդ ու ջրի պէս անհրաժեշտ է Հայրենիքի եւ Սփիւռքի համախմբում: Ի հարկէ, կան տարբեր խօսափողերով ինչո՞ղ ձայներ, որոնք փորձում են ներկայացնել Հայաստան-Սփիւռք՝ անչափ կարեւոր եւ Երկրի համար ռազմավարական նշանակութիւն ունեցող կապերը, սակայն արժեքաւոր ու ծանրակշիռ է Պ. Աղապաշեանի խօսքը, ով հրատապ յօդուածների շարք է տպագրում նաեւ այս դժուարին ժամանակներում: Մեր կարծիքով, նրա ասելիքին պէտք է ականջալուր լինեն պատասխանատուները, եւ այդ մեծածաւալ տեղեկատուութիւնը պէտք է օգտագործեն այս ծանր պայմաններում Հայրենիքի վերականգնման աջակցելու համար: Միայն Հայաստանի հզօրացմամբ մենք կը կարողանանք վերականգնել մեր երբեմնի միջազգային վարկը, ապահովել մեր ժողովրդի անվտանգութիւնն ու պաշտպանութիւնը: Ահա թէ ինչ փափաքով են գրուած Պարոյրի յոյժ արդիական յօդուածները, որոնցում բարձրացուած ինչպէս ուղղակի, այնպէս էլ անուղղակի հարցադրումներն անմիջականօրէն վերաբերում են Հայաստան-Սփիւռք հիմնահարցերին, ծառացած բազում մարտահրաւերներին, հայոց լեզուին, եկեղեցուն, մամուլին, պետութեանը, պետական իշխանութեանը, անվտանգութեանը, Սփիւռքի ուժացումը կանխելուն...

Պէտքը հայրութիւնը, առաւել եւս մտաւորականութիւնը, իմ վրայ շատ խոր ազդեցութիւն են ունեցել, իսկ նրանց ամենակարկառուն ներկայացուցիչներից են Աղապաշեանները: Նրանց անցած կեանքի ճանապարհը, թողած հետագիծը դաս եւ օրինակ են երիտասարդ սերնդի համար: Լրագրողական, հրապարակախօսական ասպարէզում «Յովհաննես Աղապաշեան» եւ «Պարոյր Աղապաշեան» ստորագրութիւններն անառարկելի հեղինակութեան խորհրդանիշ են: Նրանք մի ստուար զանգուածի մօտ հիացում եւ հպարտութիւն են առաջացնում, իսկ մարդկանց մէկ այլ խումբ երկչոտ ու հեւհեւ ընթերցում է, թէ յանկարծ «հարուածը» դէպի իրենց ուղղուած չլինի:

Աղապաշեանական անհանգիստ, ստեղծագործ ու հայաշունչ ոգին անընդհատ որոնումների մէջ է եւ իր ներքին իմաստուն ձայնով գտնում է պատասխաններ, միաժամանակ, ապագայի խիզախ տեսլականով գալիքի իր Արարատն է հիւսում:

Այն, որ հայր եւ որդի Աղապաշեանները հզօր անհատականութիւն են, նուիրեալ մտաւորական եւ ճանաչուած հրապարակախօս, դիւզն անգամ կասկած չկայ: Բաւարար է ծանօթանալ «Մարդը, Գրողը, Թարգմանիչը, Հրապարակախօսը, Զաղաքական Գործիչը, Երգիծագիրը» գրքին՝ հասկանալու համար, թէ որտեղ է թաքնուած Պարոյր Աղապաշեանի արմատը, որտեղից է մնում նրա կենսական ու կենսառատ գէնը, ինչպիսի դաստիարակութիւն է նա ստացել իր փառահեղ մտաւորական հօրից: Յովհաննես Աղապաշեանի այս աշխատութիւնը, որ այդքան խնամքով հաւաքել եւ կազմել է շնորհաշատ որդին, սեղանի գիրք կարող է հանդիսանալ իւրաքանչիւր հայրենասէր հայորդու համար: Յովհաննես Աղապաշեան /Խիկար/ հեղինակի տարիների տքնաշան ստեղծագործական աշխատանքն ամփոփուած է հենց «Մարդը, Գրողը, Թարգմանիչը, Հրապարակագիրը, Զաղաքական Գործիչը, Երգիծագիրը» վերտառութեամբ 607 էջից բաղկացած աշխատութեան մէջ: Այն ներառում է ութ բաժին, որոնք բովան - դակում են հեղինակի յօդուածները, խորհրդածութիւնները, մտորումները, խոհագրութիւնները Սփիւռքի, Հայրենիքի, Հայրենիք-Սփիւռք յարաբերութիւնների, Հայ Դատի, աշխարհում առկայ գաղափարական-քաղաքական հակասութիւնների, ներգաղթի, հայապահպանութեան, հայ- արաբական կապերի, Միջին Արեւելքում տիրող իրավիճակի մասին: Բացի հրապարակախօսական, քարոզչական, վերլուծական յօդուածներից, գրքում տեղ են գտել հեղինակի «Գրական կտորներ»-ը, «Գրականագիտական գեղարուեստական նիւթեր», ինչպէս նաեւ «Խիկարական կամիթներ եւ խայթոցներ» բաժինները: Ամփոփիչ մասում գետեղուած են հետաքրքրական յաւելումներ, ներկայացուած են Յովհաննես Աղապաշեանի կեանքն ու գործը: Գիրքն արժեւորում է նաեւ հեղինակի կեանքի անմահացած պատառիկներով՝ լուսանկարներով, որոնք եւ ընտանեկան են, եւ աշխատանքային: Մարդը, ում երակներում հայի արին է հոսում, պարզապէս չի կարող չըմբռնիլ եւ չհամաձայնուել հեղինակի հետ՝ կարդալով Հայկական հարցի, հայկական հողերի պահանջի, անխուսափելի ներ գաղթի, Հայ ազգային ազատագրական շարժման ուղու եւ բազում այլ կարեւոր հարցերի մասին:

Տեօրթեուլցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը Չոր Մերճուման-Չորք Մարգալան

Շար. Նախորդ շաբաթէն

Ես տասնհինգ տարիս բոլորեցի, տասնվեցին մտայ, շատ երեւելի, վայելուչ երտասարդ դարձայ: 1918 Յուլիսին ես արդէն չորս ամիս է հոն եմ, երբեմն-երբեմն Շագիէ հանումին գործեր կ'ընեմ, ջուր կը բերեմ, ծաղիկները կը ջրեմ, տունը կը մաքրեմ, ամուսինը գիս շատ կը սիրե՝ քանի որ իր կնկան կ'օգնեմ: Շուկայ ալ կ'երթամ ինչ որ պէտք ունի կը բերեմ: Օր մը Աֆիֆէն ինծի ըսաւ՝

- Թոֆիք, Շագիէ հանումը քեզի շատ կը սիրէ, կ'ուզէ որ դուն իր քով երթաս, ինքը քեզի բան մը պիտի ըսէ, ինչ որ ըսէ դուն ալ պիտի ընես իր ըսածը:

- Աֆիֆէ, արդէն ինչ որ ուզէ կ'ընեմ, ինծմէ ի՞նչ պիտի ուզէ, որ ընեմ,- ըսի իրեն:

- Հա, գիտեմ, ուզածները կ'ընես, բայց քեզի ուրիշ բան պիտի ցցնէ, ա՛ն ալ պիտի ընես: Հայտէ գնա՛, քեզի կը սպասէ,- ըսաւ:

1918 Մայիսին, բոլոր թուներուն, հայերուն Էրիկ մարդիկ հաւաքեցին տեղահան ըրին, քեցին հեռու տեղեր՝ դէպի Օսմանիէ: Ժողք էֆենտին, հայրը եւ տունը մնացին: Ժողքֆին գործերը արդէն ես կ'ընէի, ամէն ինչ՝ ինձորը կը ծախէի: Ժողք էֆենտին գիս իր փոխանորդը ըրաւ: Մայրը, մատամ Պշարան ինծի համաձայն էր, ինչ որ ընեմ՝ ոչ չէր ըսեր:

Հիմա, օր մը Աֆիֆէն ինծի դրկեց Շագիէ հանումին քով: Գացի տուն մտայ տեսայ Շագիէ հանումը պառկէր է անկողինին, *Նամուսիայի*՝ մօեղարգելի տակ: Ինծի ըսաւ՝

- Թոֆիք, եկուր ես հիւանդ եմ կռնակս, ուսերս շատ կը ցաւին, քիչ մը շփէ:- Նայեցայ՝ գրեթէ մերկ է, ըսի՝

- Երթամ Աֆիֆէն դրկեմ ինք թող գայ կռնակդ շփէ:

- Ո՛չ,- ըսաւ,- ինք շփեց՝ չանցաւ ցաւը: Եկուր դու՛ն շփէ, թերեւս քու ձեռքերդ կ'անցընեն:- Մօեղարգելը բացաւ,- եկուր մտի,- ըսաւ:- Ես մէկ կողմս մօեղարգելէն ներս դրի, սկսայ կամաց-կամաց շփել, ինքը՝ հոս ալ, հոն ալ, փորիս վրայ ալ շփէ ըսաւ, ձեռքս փորին վրայ դրի, շփեցի, դուրս ելայ, հանումը՝ եկուր, մի՛ երթար, դուն ցաւերս կ'անցընես,- ըսաւ:- Ես չմտայ քովը, վերադարձայ Աֆիֆէին մօտ:

Աֆիֆէն ինծի կը սպասէ եղեր, հարցուց՝ ըսածը ըրի՞ր: Ես ալ ի՛նչ եղաւ՝ ըսի. «Ինծի ուսը, կռնակը եւ վերջը փորը շփել տուաւ, յետոյ ամօթը բաց էր, ամչցայ դուրս փախայ»: Աֆիֆէն ինծի՝

- Ծօ ապուշ,- ըսաւ, Շագիէն քեզմէ հայ պզտիկ մը ունենալ կ'ուզէ:

- Ես իրեն որտեղէ՛ն պզտիկ պիտի տամ,- ըսի:

- Շուտ է՛տ գնա, ինքը քեզի կը սորվեցնէ, ինչ որ ըսէ՝ ըրէ՛- ըսաւ:

- Չեմ երթար,- ըսի:

Ինքը գնաց հանումին քով, ըսեր է՝ Թոֆիքը դեռ մինչեւ այսօր աս բանը չէ՛ ըրած, խելքը չի հասնիր, անոր համար ետ փախեր է: Դուն եթէ ուղղութիւն տայիր՝ թերեւս կ'ընէր, ըսեր է: Հիմա ետ գալուն պէս սորվեցուր թող ընէ...: Աֆիֆէն եկաւ քովս, ինծի ըսաւ՝

- Շագիէ հանումը կ'ըսէ եթէ Թոֆիքը ըսածս չընէ իր վրայ գրպարտութիւն պիտի ընեմ ամուսինս քովս: Գնա՛ իրեն շու՛տ ետ դրկէ, ուզածս թող ընէ...: Թոֆիք, շուտ գնա, ինչ որ ուզէ՛ ըրէ՛:

Բայց, Շագիէ հանումը այդպէս բան չէ ըսած իրեն: Աֆիֆէն ինծի ասպէս վախցուց, որ երթամ: Ես ստիպուած ետ գացի, գացի ներս մտայ, գիս մերկացուց, ինչ որ ուզեց ընել տուաւ... Հագուստներս հագայ, ինծի ըսաւ՝

- Թոֆիք, աս բանը միայն դուն ու ես գիտենք, մէկու մը չես ըսեր: Աֆիֆէն ինքը գիտէ, ան ալ մէկու մը չ'ըսեր: Ես կ'ուզեմ պզտիկիս հայրը հայ ըլլայ: Ես՝ բան չհասկցող ձեւացուցի, ըսի՝

- Ու՛րկէ պզտիկ պիտի ըլլայ:

- Դուն այդ բանը չես գիտեր,- ըսաւ...Այսպէս երեք-չորս ամիս տեւեց այս վիճակը:

Շագիէ հանումը բարալիկ, նուրբ կին մըն էր, սկսաւ գիրնալ:

1918 Յուլիս, հայ կամաւորներ Տեօրթ Եոլի մէջ

1918 Յուլիս ամսուն, ըսին Նապոլուսի ճակատը պարտուած կոտորուած է, գերմանացիները պարտուած՝ ամէն ինչ կը ձգեն ու կը փախչին: Մէկ ամիս չանցած հայ կամաւորներ Իսկէնտէրուն եկան, երեք-չորս օր ետք Իսկէնտէրունէն Տեօրթ Եոլ մտան: Մինչ այդ Տեօրթ Եոլ գտնուող ոստիկանները եւ դրացի քովսերը Շագիէ հանումը առաւ եւ փախաւ:

Տեօրթ Եոլ բնակող թուրքերը աս տեսնելով՝ յաջորդ գիշեր մինչեւ առաւօտ ամենքը մէկ Տեօրթ Եոլէն փախուստ տուեր էին: Առտու ելանք որ Տեօրթ

Եոլի մէջ թուրք ըսելով շուն իսկ չկար, միայն տասնհինգ թուրք ընտանիք մնացեր էին, անոնք ալ հինէն՝ 1915էն առաջ Տեօրթ Եոլի բնակիչներ էին: Անոնք չէին փախած:

Երբ կամաւորները Տեօրթ Եոլ մտան այդ թուրք ընտանիքներուն նեղութիւն տուին, կովեր, ոչխարներ, հաւեր քեցին տարին: Աս ընթացքին գաղթական-փախստական հայեր աստեղէն-անտեղէն տասնհինգ հոգի միացան հայ կամաւորներուն, շուկայի թուրք խանութները յարձակեցան, զարկին-փշրեցին-թալանեցին, կամաւորները թրջական դրամով իրենց ետեւները սրբեցին նետեցին: Իսկէնտէրունի կամաւորներն ալ անտեղի թուրքերուն նեղութիւն տուին:

Ֆրանսացիները տասնետօթ կամաւորներ գնդակահարեցին: Կամաւորները աս դէպքէն անելի զայրացան, ուր որ մտան ու թուրք գտան՝ զարկին սպանեցին: Ֆրանսացիները տեսան՝ ըլլալիք չկայ, ամբողջ կամաւորները հաւաքեցին տարին Չուխուր Օւա, փշաթելերու ետին դրին, զենքերնին առին, իրենց վրայ հինգ ալճերիացի զինուորներ պահակ դրին եւ հրամայեցին որ փախչիլ փորձողին զարնեն: Ալճերիացի զինուորները միւսիւմաններ էին եւ թուրքերու կողմ էին:

Միքանի ամիս յետոյ կամաւորները հինգ-հինգ տասը տասը ազատ արձակեցին:

1918. հայ գաղթականներու վերադարձ

1918ի վերջաւորութեան հայ գաղթականներ սկսան վերադառնալ իրենց գիւղերը, տուները: Մօտ եղողներ, Հալէպի շրջակայ տարածքէն, Դամասկոսէն, անելի հեռուներէն եկան: 1919ին Պաղեստինէն, Երուսաղէմէն եկան անոնք, անգլիացիները բերին զիրենք, մարդիկ իրենց տուները վերադարձան:

1919 Մայիսին թուրք չեթէներ ելան, Տեօրթ Եոլէն դուրս - ֆրանսացի զինուորներ չուկեցող - հայկական գիւղերու հայերուն զարնելու սկսան, հասանալէյիցիներ, քելլերցիներ եւ խառնեցիներ փախան եկան Տեօրթ Եոլ, որ Ատանա երթան: Ճամփան թուրքերը ասոնք բոլորը կը սպանեն, տասնհինգէն քսան հայ ընտանիքներ Նաճարը երթալու ատեն յիսուն պզտիկներու հետ միասին ճամփան կը մեռցուն:

Վերադարձ Ֆաթմային

Ատկէ միքանի օր ետք ուզեցի Տէյիրմէն Տերեսի երթալ որ Ֆաթման տեսնեմ: Հասայ գիւղ՝ ի՞նչ տեսնեմ, հարսնիք կայ, տաւուլ -գուռնա, ամէն մարդ հրացանը ձեռքը օդը կը կրակէ, օդի կը խմեն, շուրջպար կը պարեն: Ես ալ գացի իրենց մէջ կը դիտեմ հոն եղողները: Ամէնը գիս գիտեն, յանկարծ աղան եկաւ, գիս կանչեց, ըսաւ՝

- Հիմա տուն կ'երթաս եւ հոն կը մնաս, դուրս չես ելլեր, հիմա չեթէները հարսնիքի պիտի գան, անոնք ամէն մէկը շունի ծնունդ են,- ինծի չձգեց դուրսը մնամ: Այդ գիշեր հոն պառկեցայ, առտու ինծի հինգ հրացանակիրներու յանձնեց, իրենց պատուիրեց՝ կը տանիք Պենոնը մինչեւ Սարը Սեքի, այնտեղէն ինքը Տեօրթ Եոլ թող երթայ:

Սարը Սեքիէն մինչեւ Տեօրթ Եոլ տարածքին ֆրանսական զինուորներ կային: Ես ետ եկայ տուն, մէջս բան մը կայ կ'եռայ, արդէն արիւնս տաք է, անոնք ալ տեսայ՝ ա՛լ անելի կատողեցայ:

Երկու եղբայրներս եւ երկու քոյրերս բերին Արապստանէն, զանոնք քեռայրս՝ Մեսրոպը ազատեր էր, քոջս մէկը ինծմէ մեծ էր, ամուսնացաւ, մնացինք երեք եղբայր մէկ քոյր: Մեծերնին ես եմ, չորս եղանք, ո՛վ պիտի Նայի մեզի, աշխատանք չունինք, տունը անկողին չունինք պառկելու:

Ես ու Հչեր (Խաչեր) Աղուկնեանը

Ընկեր մը ունէի անունը Հչեր Աղուկնեան, իրեն ըսի՝ «Հչեր, եկուր լեռ երթանք փայտ վառենք ածուխ ընենք ծախենք, ի՛նչ կ'ըսես, կ'ըլլա՞մ»:

«Կ'ըլլայ» ըսաւ: Հչերը ինծմէ վեց ամսու փոքր էր, բայց աչքը բաց քաջ տղայ էր, միասին գացինք լեռ, սկսանք ծառ կտրել, փայտ ընել, ածուխի վերածել: Հչերին ըսի՝

- Եկուր ուրիշ բան մըն ալ ընենք:

- Ի՛նչ ընենք, Պենոն,- ըսաւ:

- Փայասի կովերը մեր կողմերը կ'արածին, երթանք հատ մը բռնենք, կը մորթենք, ծախենք՝ դրամ կ'ունենանք:

Տեօրթեուլցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը...

Սկիզբը Էջ 04

- Կ'ըլլայ Պենոն,- ըսաւ: Տուն գացիք պարան մը առիւնք մեջքերնիս կապեցիք, իրիկուան դէմ կով մը բռնեցիք, վիզը կապեցիք, մէկս առջեւէն միւսս ետեւէն քաշքշելով տուն բերիք:

Հչերին մեծ եղբայրը կովը մորթեց, միսը ծախեցիք, մենք ալ առատ-առատ միս կերանք, ամէն մէկուս ալ տասնհինգ մեծիտիէ բաժնուեցանք, նորէն գացիք ածուխ պատրաստելու: Ածուխ առնողներ կային՝ ածուխը ծախեցիք, հինգական մեծիտիէ ալ ասկէ շահեցանք: Ես նորէն՝

- Հչեր, այսօր ի՞նչ պիտի ընենք գիտե՛ս:

- Ի՞նչ պիտի ընենք Պենոն:

- Ես դանակ մը ունիմ մարդու մէկ կողմէն խորթս միւս կողմէն կ'ելլէ: Դուն ալ հրացանդ կ'առնես կ'երթանք Երզնի ճամփան, ձորէն անցնող ճամփան կը նստիք, եթէ առանձին թուրք անցնի՝ կը բռնենք ձորը կը քաշենք, կը մեռցնենք դրամները կ'առնենք ետ կու գանք, վերջը նորէն ուրիշը կը բռնենք... գիշերը կու գանք... մէկը մեզ պետք չէ տեսնէ, մենք ալ մէկու մը բան չենք ըսեր, եղբորդ անգամ մի՛ ըսեր, մարդ թող չգիտնայ:

- Պենոն, համ ալ վրեժ առած կ'ըլլանք: Եղբորս հրացանը պահած տեղը գիտեմ, բայց ես հրացան զարնել չեմ գիտեր,- ըսաւ Հչերը:

- Ես գիտեմ,- ըսի:- Յետոյ զենք չենք սեղմեր, դանակով կը սպանենք, զենքը միայն անոնց վախցնելու համար է: Ես առաջ կ'ելլեմ, զենքը իրեն կ'ուղղեմ՝ կը կենայ, դուն մեջտեղ կ'ելլես, ես իրեն քալէ՛ ճամփէն դուրս կ'ըսեմ, մէկ կողմ կ'առնեմ, պառկիր հոս կ'ըսեմ, կը պառկի, դուն շուտով ձեռքը կը կապես, զինք ձորը կը տանիք, ինչ որ ունի կ'առնենք, իրեն կ'ըսենք մինչեւ իրիկուն հոս պիտի նստիս, կը նստի, դուն ոտքերը կը կապես, վերջը՝ աչքերը կը կապես, ասկէ վերջ մէկ հոգի ալ կը բռնենք կամ չենք բռներ, մէկ կողմ կը քաշուինք մինչեւ մթնայ, յետոյ տուն կ'երթանք: Ի՞նչ կ'ըսես Հչեր:

- Կ'ըլլայ Պենոն, բայց այս գործը առաւօտ պետք չէ որ ընենք քանի առտունները շատ մարդիկ կ'երթան կու գան, մեզ մէկը կը տեսնէ, պետք է ուշ ատեն ընենք:

- Ես ալ աղպես կը մտածեմ, Հչեր,- ըսի:- Այսպէս որոշում առիք:

Յաջորդ օր ելանք գացիք: Մէկուկէս ժամոց ճամփայ էր, լուսաբացին հոն հասանք, լեռը պառկեցանք յարմար տեղ մը, բայց քուններնիս չի գար:

Մեր Առաջին որսը թուրք մը

Գացող-եկողներ սկսան երեւնալ, սպասեցիք մինչեւ ուշ ատեն, յետոյ իջանք ճամփայ, տեսանք երեք հոգի կու գան. մենք երկու՝ անոնք երեք՝ «չ'ըլլար» ըսինք, սպասեցիք բաւական, մէկ ալ տեսանք մէկը առանձին կու գայ: Առջեւը ելայ՝ «անսկողմ քալէ» ըսի, մէկ կողմ առի «պառկի՛ր նայիմ փորիդ վրայ» ըսի, պառկեցաւ: «Այի, սաւոր ձեռքերը կապէ՛ նայիմ» ըսի: Ային ձեռքերը կապեց, «եյի քալէ՛ դէպի ձորը, Այի ինչ որ ունի ա՛ռ» ըսի, Ային՝ «պառկի՛ր նայիմ» ըսաւ, ոտքերը կապեց, գրպանէն երեսուն մեծիտիէ ելաւ: Ըսի՝ «աչքերը կապէ՛ մինչեւ իրիկուն հոս թող մնայ»: Հչերը դանակը հանեց, մարդուն մէկ անգամ զարկաւ, մարդը «ախ» անգամ չըսաւ: Արդէն ուշ ժամ էր, քիչ մը կեցանք, մարդը մեռած էր: Աս էր մեր առաջին թուրք որսը:

Ատկէ ետք կով մը եւս բերինք, յետոյ միքանի անգամներ ալ ըրինք... Մերինները գիտցան թէ մենք ասպէս բաներ կ'ընենք մեզի ըսին՝ «օրին մէկը ձեզի կը մեռցնեն»:

Ատկէ ետք գէթունցի Տիգրան մը կար, եկաւ մեզի ըսաւ՝ «ես ալ կ'ուզեմ ձեզի միանալ, զենք ալ ունիմ»: Մենք եղանք երեք: Այդօր երկու թուրք որս ունեցանք: Այս ընթացքին Վարդիվառ Վասիլեանը մեզի միացաւ եղանք չորս, վերջը-վերջը եղանք տասնմէկ հոգի, սկսանք մեծ գործեր ընել:

1920 անուննիս եղաւ հայ հրոսակներ, չեթէներ

1920ին այլեւս անուննիս ելաւ հայ հրոսակներ, սկսանք հեռու, շատ հեռու գիւղեր երթալ յարձակիլ, ձիեր-կովեր-ոչխարներ-ուղտեր, հօտեր քշել-բերել, շատերուն ոչնչացնել:

Օր մը մեծ քեռայրս՝ Մեսրոպը եւ երկու մեծ քոյրերս ըսին՝

- Պենոն, քեզի պիտի ամուսնացնենք:

- Դուք գիտեք,- ըսի,- ինծի ո՞վ աղջիկ կու տայ... լեռները պտտող մարդուն աղջիկ չեն տար:

- Ընդհակառակը, քեզի խաղալով աղջիկ կու տան,- ըսաւ քեռայրս:

1920ին ամուսնացայ տասներեք տարեկան աղջկայ մը հետ, ես ալ տասներեք տարեկան եմ. պզտիկներ ենք, երեք պզտիկներ ալ տունը կան՝

եղանք հինգ պզտիկներ:

Ֆրանսացիները սկսան մեզ հետապնդել, մեր ետեւ զինուորներ կը դրկեն, ոստիկաններ մեզ կը փնտռեն, զարնելու կամ ձերբակալելու հրաման կայ: Բայց մեր ետեւէն տասը գունդ զինուոր ալ գայ՝ մեզ չեն տեսներ: 1920 Օգոստոս ամսուն նոյնիսկ թուրք չեթէներ եկան Օճաքը, սկսան կրակել Տեօրթ Եոլի վրայ, ֆրանսացիք չխառնուեցան թուրքերու ըրածներուն: Մեր աղաները գացին ֆրանսացիներուն բողոքելու թէ դուք մեր հրոսակները կը հետապնդէք կ'ուզէք զանոնք զարնել-ձերբակալել, տեսէ՛ք թուրքերը ինչեր կ'ընեն մեզի, ինչո՞ւ՝ դուք ասոնց բան մը չէք ըներ եւ թոյլ կու տաք որ մեզի զարնեն: Ֆրանսացիները պատասխաներ են թէ՛ մենք հրահանգ չունինք թուրքերը զարնելու կամ բռնելու, դուք գացէք վնասեցէք, զարկէք: Աղաները եկան ըսին՝ ֆրանսացիները չեն խառնուիր աս գործին, մենք պետք է կռուինք:

Մենք՝ տասնմէկ հրոսակներս գացիք թուրք Հասան փաշային երկուհարիւր յիսուն չեթէներուն վրայ, Օճաքըին վերի կողմէն զօրաւոր յարձակում մը ըրինք, մեր դիմաց ոչ մէկ փամփուշտ զարնող եղաւ, հասանք իրենց եղած տեղը, տեսանք մեծ կրակ մը կրակի վրայ երկար-երկար շամփուրներ, միսերը շարուած հոտերը աշխարհ առած, երկու կաթսայ ոսկորով միս կը խաշի, երեք պարկ ալ բարակ հաց, մորթուած կով մը կախուած, մորթը քերթուած, ուրիշ հատ մը ծառին կապուած: Մենք լուր տուինք Տեօրթ Եոլ: Արդէն մեր ժողովուրդը լուրի կը սպասէ. մէջ մըն ալ տեսանք ժողովուրդը խուժեց յափշտակեց ամէն ինչ՝ հացը-միսը-կաթսաները առին-տարին: Հոն հաւաքուեցան հինգ-վեցհարիւր զինուած մարդ: Ըսինք պետք չէ կենալ, աս առիթը փախցնել, յարձակինք Հայլըի վրայ: Քալեցինք Հայլըի վրայ: Հայլըն երեքհարիւր թուրք ընտանիքով գիւղ մըն էր: Երեք-չորսհարիւր հոգիով յարձակում ըրինք: Գիւղի տունները ամբողջ թիթեղաշէն էին, փամփուշտը մէկ կողմէն կը մտներ միւս կողմէն կ'ելլէր: Մենք ալ գիւղին մէկ կողմէն մտանք միւս կողմէն ելանք, գիւղին մէջ ոչ մէկ հոգի չգտանք, ամէն ինչը եղածին պէս թողեր փախեր էին, իրարու՝ «հայերը կու գան» ըսելով: Աստեղ ալ մեր ժողովուրդը հասաւ, յափշտակեցին ամէն ինչ՝ իւղ-ցորեն-գարի-ալիւր-ոսպ-վերմակ-անկողին ինչ որ գտան՝ տարին ամբողջ օրը: Իրիկուն եղաւ, նորէն հաւաքուեցանք, ըսինք՝ սա Կզլճան ալ գիշերով պաշարենք, հիմա չայլըները եւ չեթէները հոն հաւաքուած կ'ըլլան: Պաշարեցինք գիշերը, առաւօտ կանուխ ուժեղ յարձակում ըրինք: Վեցհարիւր հոգի էինք:

Կզլճային մէկ կողմը լեռ էր, մենք այդ լեռը բռնեցինք, միւս կողմը պարապ ձգեցինք, լուսաբացին մտանք Կզլճան, հոն ալ մեր դիմաց մարդ չէլաւ, ասոնք ալ գիշերը փախեր են: Երզնիէն եկան Կզլճայի լեռը, հեռուէն սկսան կրակել մեր դիրքերուն վրայ, մեր ժողովուրդը սկսաւ քաշուիլ-հեռանալ, մենք ալ մեր կողմը դիրքերը ամրացուցինք: Մենք շատ-շատ փամփուշտ ունէինք, մէկ տարի ալ կրակէինք՝ կը բաւէր: Այս փամփուշտները բերուած էին նաւով, կուսակցութեան միջոցաւ: Այդ գիշեր այդտեղ մնացինք մինչեւ լուսաբաց, այլեւս անոնք մեր վրայ չեկան, մեր վրայ յարձակելու ոչ մէկ փորձ ըրին եւ չէին ալ կրնար գալ, մենք մեր դիրքերը բաց չձեցինք: Ատկէ ետք գիւղացիները իրենց գիւղերը չվերադարձան, թուրք չեթէները ետ գացին:

Ֆրանսացիները մեր աղաները կը կանչեն, կը հարցնեն քանի մեռեալ-վիրաւոր ունեցաք, աղաները կ'ըսեն ի՞նչ մեռեալ-ի՞նչ վիրաւոր, թուրքերը հայերու դէմ ոչ մէկ փամփուշտ զարկին, վախերնէն չորս գիւղերէն փախուստ տուին, մեր հրոսակները բոլոր թուրքերը փախուստի մատնեցին:

Ֆրանսացի ջոմանտանը ըսեր է՝ աս թուրք չեթէներուն վրայ մենք մէկ զօրաբաժինով անգամ չէինք երթար:

Մեր աղաները ըսեր են՝ թուրքերը ձեզմէ չեն վախնար, հայերու դիմաց ալ չեն կրնար կենալ: Ֆրանսացիները մեր քայմաքամին ըսեր են, ուրեմն դուն կանչէ հայ հրոսակներու մեծը, իրենց ազատութիւն տուր, բայց այն պայմանով որ մէջ մըն ալ զենք չբռնեն:

Տեօրթ Եոլի մեր քայմաքամը՝ Հչեր աղա Գարայակոբեանը իր քով կանչել կու տայ աղաները, կ'ըսէ՝ «Պենոնը եւ Հչերը իմ տունս բերեք, իրենց ներում պիտի տրուի որ ազատ մարդ ըլլան ու այլեւս չհետապնդուին ֆրանսացիներուն կողմէ: Ազատ մարդ կ'ըլլան զենքերը մէկ կողմ կը դնեն, գործերնուն կը նային»:

Շար. յաջորդ շաբաթ

Յովհաննես Աղապաշեան. Մեծանուն Չայը

Սկիզբը էջ 03

Մեծ հետաքրքրություն եւ արժեք է ներկայացնում Չայրենիք-Սփիւռք յարաբերություններին նուիրուած բաժինը: Ինձ հիացրին նաեւ Գրական կտորները, Խիկարի երգի - ծանրը՝ պարոնեանական որակի կամիթներով համեմուած: Չեղինակը կարողանում է իր սուր, դիտողունակ, խայթող երգիծանքի՝ սատիրայի միջոցով վեր հանել ճշմարտութիւնը եւ «մեղաւորներին գամել անարգանքի սիւնին»:

Աշխատութիւնում խտացուած են ոչ միայն հեղինակի իմացութիւնը եւ տարի-ների կենսափորձը, այլեւ՝ սերը, ոգին, նուիրումը Չայրենիքի, Սփիւռքի, նրա մարդկանց նկատմամբ: Այն ազգային արժեքների պահպանմանն ու ամրապնդմանն ուղղուած մօտեցումների, մտահոգութիւնների եւ լուծումների ուրոյն շտեմարան է, միաժամանակ, հայապահպանութեան, ազգային արժեքների եւ ինքնութեան պահպանման, Չայոց ոսկեղէնիկ մայրենիի պաշտպանութեան, Չայրենիքը յաւերժ պահելու նպատակով ուժերի համախմբման իւրօրինակ կոչնակ:

Գրքի առաջին՝ ընդգրկուն բաժինը վերնագրուած է «Սփիւռքեան Զրապարակումներ, Զիմնախնդիրներ, Զոլովոյթներ»: Այն ներառում է յօդուածներ, որոնցում հեղինակը - կը ներկայացրել է իր հարցադրումներն ու մտորումները խնդրոյ առարկայի վերաբերեալ: Չեղինակին անհանգստացրել է հայերի մասնակցութիւնը երկրորդ համաշխարհային պատերազմին: Նա գտնում էր, որ սփիւռքահայերը եւս պետք է մասնակցեն համաշխարհային պատերազմին, կռուեն կողք-կողքի հայաստանցիների հետ՝ օգնելու իրենց եղբայրներին, որպէսզի համատեղ ուժերով ապա - հովեն յաղթանակ գերմանական ֆաշիզմի դէմ՝ դրանով իսկ հարց բարձրացնեն «Թուրքիոյ տիրապետութեան տակ գտնուող Զայաստանի մասը Սովետական Զայաստանին վերադարձնելուն մասին»: Այս նուիրական երազը, այս տեսլականը՝ որպէս փափաք, միշտ ընդգծուել է նրա յօդուածներում: Արդէն 1945 թուականին Յովհաննես Աղապաշեանը մեծ խանդավառութեամբ ողջունել եւ միացել է Դերենիկ Դեմիրճեանի կոչին՝ «Սովետական Զայաստանի հայերս գրկաբաց կ'ընդունենք արտասահմանի մեր եղբայրներին...», եւ դեմիրճեանական այս մօտեցումները՝ որպէս հայրենադարձութեան հունտեր, արտայայտել է իր հրապարակախօսական յօդուածներում, ինչեցնելով կոչ սփիւռքահայերին՝ դարձ դէպի Չայրենի:

Գիրքն ամբողջովին ներծծուած է Չայրենիքի նկատմամբ անսահման սիրով, միաժամանակ, Զայաստան ներ - գաղթելու, Չայրենիքի շէնացմանը համահաւաք մասնակցութիւն ունենալու յորդորներով: Նրան անհանգստացնում էր հայ ժողովրդի զաւակների անապահով վիճակը՝ Միջին Արեւելքում կրկնուող յեղաշրջումների պատճառով:

Անհուն ցաւով է անդրադառնում արտագաղթին, ներ - կայացնում է, թէ ինչպէս է տնտեսական բարդ պայման - ների հետեւանքով հայկական համայնքը փոքրանում, ինչպիսի հոգեկան ապրումներ են ունենում հեռացողները, ովքեր ստիպուած են լինում կրկին բռնել գաղթի ճանապարհը, այս անգամ՝ եւրոպական կամ ամերիկեան երկրներ եւ ամէն բան սկսել նորից: Տարբեր առիթներով բարձրաձայնում է ազգաճուլումի վտանգի մասին՝ մատնանշելով Ֆրանսիայի եւ Ամերիկայի երբեմնի «ծաղկուն» հայ գաղութների վիճակը: Եւ խորին համոզմունքով քարոզում է, որ փրկութեան գործը մասամբ Սովետական Զայաստանի կազմակերպած պարբերական ներգաղթն է: Չեղինակը մեծ հպարտութեամբ է ընդգծում, որ Մայր Չայրենիքը համայն հայութեան անխորտակ կռուանն է: Խիստ տիպական, աղապաշեանական է հետեւեալ ձեւակերպումը. «Դեռ մօտ կէս դար առաջ, մահուան ու արիւնի ճամբարներուն վրայ ուղեկորոյս դեգերող, անտէր ու անօգ - նա կան, բոլորի կողմէ միայն դժբախտ բառով որակուող հայ ժողովուրդը, Սովետական իշխանութեան տարիներուն անճանաչելիօրէն փոխուեցաւ, դարձաւ բոլորի հիացմունքին առարկայ՝ աշխարհածանօթ ստեղծագործ ժողովուրդ»: Նա գտնում էր, որ ներգաղթը մի կողմից կը փրկի ներգաղթեալներին ճուլումից, միւս կողմից՝ կ'աւելացնի Զայաստանի բնակչութիւնը, ինչը երկրի հզօրացման հիմք կարող է դառնալ: Նա հաւատում էր հայերի հայահաւաքին Չայրենիքում՝ իր հրապարակումների մէջ կարեւորելով ներգաղթը: «Ազատութեան կարաւանը աւելի արագ պիտի ընթանայ», «Իմ Չայրենիքը գիւ կը կանչէ», «Դարձ դէպի երկիր», «Երեւան հայ ժողովուրդի ծաղ - կող մայրաքաղաքը», «Աշխարհին բացուած հայրենիքը մեր» եւ այլ յօդուածներում որդիական անհուն սիրով փառաբանում է Զայաստանը, քաղաքամայր Երեւանը:

Մասնակցելով Չայ գրողների երկրորդ համագումարին՝ մօտիկից ծանօթանում է հայաստանցիների կեանքին ու գործունեութեանը, նուաճումներին, տնտեսութեան զարգացման ընթացքին: Նա անթաքայտ ուրախութեամբ շեշտում է, որ Զայաստանը յետամազ գիւղատնտեսական երկրից վերածում է արդիւնաբերական հսկայի: Զերոսաբար, զոհողութիւնների գնով հայերը կառուցում են իրենց երկիրը՝ այն դարձնելով նաեւ կրթութեան եւ գիտութեան

օրրան: Զիացմունքով արձանագրում է, որ հայ նորագոյն գրականութիւնը քառորդդարեայ փառաւոր ուղի է անցել՝ իւրացնելով հայ գրականութեան լաւագոյն ավանդոյթները եւ դրանք հարստացրել նորերով՝ դուրս գալով զաւառական մտածողութեան սահմաններից, դառնալով միլիոնաւոր մարդկանց համար հասանելի եւ սիրելի:

Նա հպարտութեամբ է նշում, որ Երեւանը դարձել է գիտութեան, արուեստի եւ արդիւնաբերութեան կենդանի օջախ, այն արագօրէն աճում է եւ բարեգաղութում, քայլ առ քայլ վերացում են պատերազմի հետեւանքները: Ինչպիսի հաճոյքով է նկարագրում Բաղրամեան պողոտայի վրայ կառուցուող պետական եւ գիտական կառոյցների շինարարութեան ընթացքն ու աւարտը, ներկայացնում Ալեքսանդր Սպենդիարեանի անուան օփերայի եւ պալետի շէնքի շինարարութիւնը, բարձունքի վրայ կառուցուող Պետական Ձեռագրատան եւ Մատենադարանի նոր շէնքերը. «ուր պիտի գետեղուին մօտ 13 հազար մագաղաթի եւ հին թուղթի վրայ գրուած ձեռագրեր: Շէնքի մուտքը պիտի զարդարուի հայ հին պատմագիրներու եւ գրչի այլ վարպետներու արձաններով»: Անասելի գորովանքով ու սիրով է նկարագրում Աբովեան պողոտան, պողոտայի վրայ գտնուող ճաշարաններն ու սրճարանները: Նրա ոգեւորութեան աղբիւրը Աբովեան փողոցի վերին ծայրում գտնուող պետական համալսարանն է, իսկ ներքեւում՝ Երեւանի զարդ հանդիսացող հրապարակը իր անգուգական ցայտաղբիւրներով: Առանձնակի սիրով է ներկայացնում երեւանեան թանգարանները, խիստ տպաւորուած է երկրաբանական թանգարանով, ընթերցողին մանրամասնութեամբ ներկայացնում է պատմութեան թանգարանը, նրա սրահները, յատկապէս կանգ է առնում կերպարուեստի թանգարանի հայ միջնադարեան մանրա նկարչու թեան վրայ, ապա Բաշինջաղեանի, Կոչոյեանի եւ Սար Եա Նի սրահ - ների նիւթերն է նկարագրում: Նա մեծ հետաքրքրութեամբ ներկայացնում է քանդակագործութիւնը, ցուցադրուած քանդակներն ու նրանց հեղինակներին: Աղապաշեանի համար Չայրենիքում իւրաքանչիւր քար, թուփ, շէնք հարազատ է, գեղեցիկ, անկրկնելի, հայկական՝ իրենց...

Զայաստանին «Ցտեսութիւն» ասելով՝ հեղինակը եզրակացնում է, որ Զայաստանի փրկութիւնը նրա սովետականացումն էր եւ ի հարկէ, իր ճակատագիրը ռուս ժողովրդի հետ կապելը: Նրա աշխատանքների մի մասը նուիրուած են համաշխարհային պատերազմին հայերի մասնակցութեանը, հերոս հայորդիների կերպարներին, հայ մարշալների ու գեներալների խիզախութիւններին եւ ի վերջոյ, սովետական ժողովրդի հերոսական յաղթանակին եւ ֆաշիզմի ջախջախմանը: «Սոցիալիզմի գիտական, թեքնիք ու ռազմական նուաճումներուն հիման վրայ, որոնց իրագործման մէջ իր պատուաբեր մասնակցութիւնը բերաւ հայ ժողովուրդը, սովետական իշխանութիւնը Զայաստանը դարձուց անխոցելի, խաղաղ ու ստեղծագործ աշխատանքի ապահովուած երկիր»:

Այդքան ազգային, այդչափ հայրենասէր անձնաւորութեանը չէր կարող չմտաւորել հայկական հարցը, եւ նա իր «Բարեկիրթ» թուրք լրագրողը», «Զայկական հողերու պահանջը անբաժանելի է ներգաղթէն», «Մտորումներ Չայ Դատին շուրջ», «1915-1946 երկու հակադիր թուականներ» եւ այլ գործերում արտայայտում է տառապող հայի ճիչը՝ կապուած իրենից խլուած Զայրենիքի, անարդարութեան, թուրք ենիչերների կատարած ոճրագործութիւնների հետ: Նա համոզուած գրում է, որ մի օր թուրքը կարող է վերացնել հին թշնամանքը, մասամբ թեթեւացնել իր վզին ընկած արեան պարտքը եւ խաղաղ յարաբերութիւն - ներ ստեղծել հայերի հետ: Նա խաղաղութեան մունետիկ էր եւ մեծ ոգեւորութեամբ է նշում Նիկիտա Խրուշչովի պատգամի մասին, ով առաջարկել էր, որ հողային եւ սահմանային վեճերը պետք է լուծուեն միայն խաղաղ միջոցներով՝ միջազգային համաձայնութեամբ: Դիմելով աշխարհասփիւռ հայութեանը՝ նշում էր, որ նրանք իրենց համեստ լուծման կարող են ունենալ խաղաղութեան ապահովման մեծ, համամարդկային գործում, այնուամենայնիւ պետք է ուշիմօրէն եւ հաւաքական ճիգերով հետապնդեն իրենց Դատը:

Որքան հեռատես էր Յ. Աղապաշեանը, որ իր յօդուածներում երբեւէ Չայ Դատի լուծման յոյսը միջազգային կառոյցների վրայ չէր դնում: Իր «Դարձեալ մոռացուեցաւ հայ ժողովուրդը» յօդուածում շեշտում է, որ հայ ժողովուրդն ամէնուր իր ձայնն է բարձրացնում արդարութեան վերականգնման, դարի իր բազմաչարչար խնդրին անդրադառնալու առումով եւ արձանագրում. «Աշխարհի մեծագոյն բեմը՝ ՄԱԿ-ը, որուն կ'իյնար առաջին հերթին արձագանգել հայ ժողովուրդին եւ անոր բարեկամներու կոչին քար լուծելու պահեց ամենահանդիսաւոր մէկ պահուն» իր իսկ կողմէ հռչակուած «Մարդկային իրաւունքներու օր»-ունան առթիւ: Աղապաշեանը պատգամում է, որ հայաստանեան իշխանաւորները Թուրքիայի հետ յարաբերութիւններ կարող են հաստատել միայն ցեղասպանութեան ճանաչման եւ մեր հողերը վերադարձնելու դէպքում: Նա երիտասարդութեանը կոչ է անում երբեք մոռացութեան չտալ Չայ Դատը, որպէսզի չխամրի եւ վառ պահուի Ապրիլի 24-ի խորհուրդը:

Շար. յաջորդ թիւով

Բողոքի Սահմանափակում

ՊԻԱՆՔԱ ՍԱՐԸԱՍԼԱՆ

Որքա՞ն կը փոխուի մեր կեանքը, եթե հրաժարինք գանգատել: Արդեօք սա հնարաւոր է:

Փետրուար ամսուան ընթացքին Լիա Շափիրո ունէր նպատակ մը. չբողոքել: «Ես պարզապէս կ'ուզէի զարգացնել իմ ինքնագիտակցութիւնը եւ ըլլալ անելի գիտակից», կ'ըսէ Շափիրո: Անելի քան հազար մարդ, այդ շարքին նաեւ Շափիրո, մասնակցեցան Թիբրի Պլանքիէյնի եւ Փիթըր Փէկրիմսի նախաձեռնած «Բողոքի սահմանափակում» ծրագրին, որու նպատակն է հասնիլ անելի դրական կեանքի, ուր բացասական արտայայտութիւնները վերացած են: «Կը մնայ միայն չդժգոհիլ, մնացեալ ամէն ինչ պարզ է»: Իսկապէս այդքան պարզ է: Ինչո՞ւ այսքան վատ է բողոքելը:

Գանգատիլը առհասարակ մարդոց բնածին սովորութիւններէն մին է: Ըստ ուսումնասիրութիւններու, նոյնիսկ հասարակ երկխօսութեան մը ընթացքին երկու կողմերն ալ կը բողոքեն գրեթէ ամէն վայրկեան: Այս վարկածը ունի պատճառ մը: «Չկայ բան մը, որ մարդիկը անելի ամուր միացնէ, քան համընդհանուր դժգոհութիւնը», կը նշէ «Երեք պարզ քայլ» գիրքի հեղինակը Թրեվըր Պլէյք: Ըստ իրեն, բացասական յայտարարի միջոցաւ միանալը ընկերներ ձեռք բերելու եւ շփուելու ամենապարզ միջոցն է:

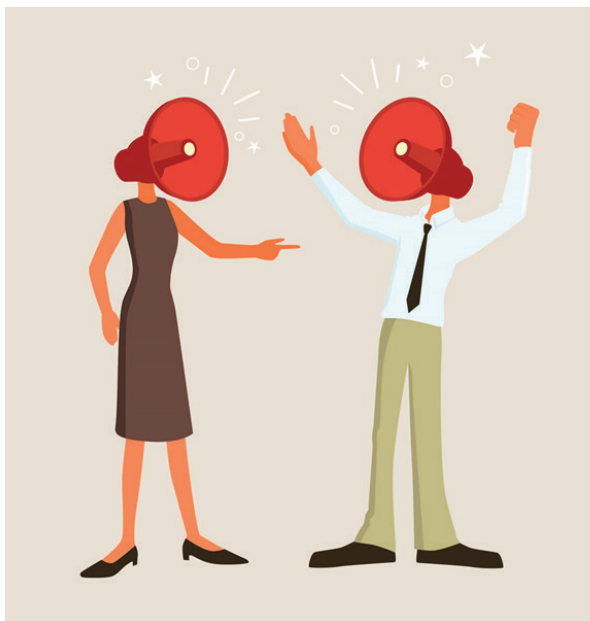
Ըստ «Գրողքելու կանոնը» գիրքի հեղինակ Ճոն Կորտընի բարեշրջումը մեզի թոյլ կու տայ կեդրոնանալ բացասականութեան վրայ, որպէսզի կարենանք պաշտպանել մենք մեզ: Ըստ Կորտընի, երբ մենք դէմ յանդիման մասնք բանի մը, որ կրնայ վնաս հասցնել կամ նոյնիսկ սպաննել մեզ, մենք կը պատրաստուինք ինքնապաշտպանութեան:

Ոչինչ մարդոց միջեւ յարաբերութիւնները անելի ամուր կը պահէ, քան հասարակաց դժգոհութիւնը: Բայց այդ համընդհանուր դժգոհութիւնը գին մը ունի: Տրտնջալով, մարմնի մէջ կ'արտադրուին ճնշուածութեան հորմոններ, որոնք կը վնասեն նեարդային կապերը մեր ուղեղի այն հատուածներուն մէջ, ուր տեղի կ'ունենան խնդիրներու լուծման եւ ճանաչողական այլ պաշտօններ: Այս պարագան նոյնպէս տեղի կ'ունենայ, երբ լսենք ուրիշի մը տրտուկը, դժգոհութիւնը, գանգատը: Սա կը նմանի կրաւորական ծխելու:

Ինչպէս աշխատատեղիներու մեծ մասը արգիլած է ծխելը, այնպէս ալ Պլէյք արգիլած է բողոքելը իր խումբի անդամներուն: «Ես անոնց հնարաւորութիւն կու տամ, եթէ երկրորդ անգամ ականատես ըլլամ անոնց գանգատելուն, ապա սա անոնց համար ճանապարհի վերջը կ'ըլլայ», կ'ըսէ Պլէյք:

Քիչ մը դաժան է, չէ՞: Խոստումներ տալը կամ երդուելը, բնականաբար, կրնայ հիասթափութեան յանգեցնել: Պլանքիէյն եւ Փէկրիմս կ'ընդունին այս հարցին մէջ իրենց անյաջողութիւնները: Բառնելի-Մելոն համալսարանի անգլերէնի դասախօս փրոֆ. Ճոնա Բուլֆ կ'ըսէ. «Բաւական դժուար է ձեռքագաւաթիլ ձեր սովորութիւններէն: Երբեք փորձա՞ծ էք ազատել ձեր նախադասութիւնները տրտուկի աղաղակէն: Չափազանց դժուար է ընել այս մէկը»:

Միւս կողմէ, երբեմն մենք պէտք կ'ունենանք մեր յոյզերը «արտանետելու» եւ հանգստանալու: Ուսումնասիրութեան մը համաձայն, մեր զգացումները «կուտակելը» եւ մեր ներաշխարհը

պահելը կը նուազեցնէ մարդու կեանքի տեսողութիւնը առնուազն երկու տարիով: Բարեբախտաբար կան որոշ ուղիներ հանդարտամիտ ըլլալու եւ «բացասականի մարմնացում» ըլլալու «միջին եզրը գտնելու»:

ա. Նախ պէտք է «բողոքի» սահմանումը գտնել: Օրինակ՝ «Դուրսը շատ ցուրտ է» դիտողութիւն է, ոչ թէ բողոք: Բայց «Դուրսը շատ ցուրտ է, ես կ'ատենմ այս քաղաքի մէջ ապրիլը» բողոքի նախադասութիւն է: Այս պահուն կարելորդ ձեր զգացումներն են:

բ. Պէտք է բացայայտել, թէ ի՞նչ մեզ կը ստիպէ բողոքելու: Փոփոխութիւնը կը սկսի գիտակցումէն: գ. Հեռաւորութիւն պահել անընդհատ բողոքող մարդոցմէ: Եթէ պարտաւորուած էք, ապա պատասխանեցէք միայն դրական նախադասութիւններուն: Պլէյք կ'ըսէ. «Ինքնավստահ եղէք, ձեզի պէտք չէ այն ինչ որ կը լսէք ուրիշներէն: Որոշ ժամանակ անց դուք կը տեսնէք, որ այն մարդիկ, որոնք անընդհատ կը բողոքեն, կը հեռանան ձեզմէ, քանի որ ձեզմէ արձագանգ չեն կրնար ստանալ»:

դ. «Բողոքը» պէտք է լուծման վերածել: Փոխանակ հիացումով հեռուէն նայելու ձեր խնդրին, բան մը ըրէք: Սա կը կոչուի «դրական բողոք» կամ «արդիւնաւետ բողոք»: Հնարաւոր է իրավիճակը դարձնել ձեր օգտին:

ե. Բայց+դրական արտայայտութիւն: Այս առաջարկը կը պատկանի Կորտընի: «Եթէ կը տրտնջաք, ձեր նախադասութեան անելցուցէք «բայց» բառը եւ դրական արտայայտուեցէք: Օրինակ՝ ես ինքնաշարժով գործի գալ չեմ սիրեր, բայց շնորհապարտ եմ, որ կրնամ ինքնաշարժ վարել եւ նոյնիսկ աշխատանք ունենալ:

զ. «Պարտաւորութիւն» չէ «անհրաժեշտութիւն»: «Ես պարտաւոր եմ երեխաները դպրոցէն տուն բերելու» ձեր յայտարարութիւնը կրնայ ըլլալ «Ես պէտք է երեխաները տուն վերադարձնեմ»: «Դադրիք բողոքելը: Որքան անելի կեդրոնանանք դրական արտայայտութիւններու վրայ, հետզհետէ այնքան անելի լաւ կը զգանք մենք մեզ: Նախ սա քիչ մը դժուար պիտի թուի, սակայն երբ մենք վարժուինք դրական արտայայտուելու, սա կ'ըլլայ մեր բնական վիճակը», կ'ըսէ Կորտըն:

Այսինքն, թէեւ դժուար է, սակայն պէտք է ապրիլ առանց բողոքելու, պէտք է դժուարութիւններու առջեւ քրթմնջելու փոխարէն լուծումներ գտնել եւ երբ լուծումը գործունակ չէ, պէտք է ընդունիլ այն փաստը եւ սորվիլ ապրիլ անոնցմով...:

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Կարելի է յիմարացնել ժողովրդի մի մասին մշտապէս, կարելի է յիմարացնել ամբողջ ժողովրդին մի որոշ ժամանակ, սակայն հնարաւոր չէ յիմարացնել ամբողջ ժողովրդին մշտապէս:

ԱՐԲԱՅԱՍ ԼԻՆՔՈՒՆ

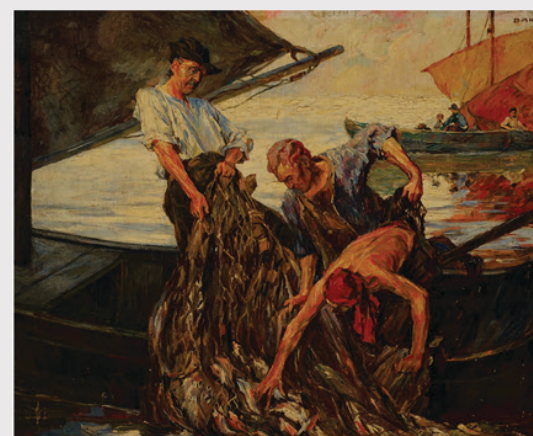

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

30 2021
ՕԳՈՍՏՈՍ

Կրկ Երկ Երեք Գրեք Հնգ Ուրբ Շաբ

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ՊԱՐՈՅՐ ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ

(1887- 1932)

«Ձկան որս»

Խմբագրական Ազդ

ԶԱՐԹՆԵՐ-ի Յատուկ Ցանկում Լուրջ Երեւոյն Գաւազար Տէրտէրեանին

ԶԱՐԹՆԵՐ կը նպատակադրէ յատուկ յանդիման մը նուիրել Հայ Դատի անխոնջ մարտիկ՝ թերթիս աշխատակից եւ բարեկամ, Մեր Գաւազար Տէրտէրեանին:

Հետեւաբար խմբագրութիւնս կոչ կ'ուղղէ հանգուցեալին գրչի եւ միտքի ընկերներուն, անմեռ յիշատակը յարգողներուն, ինչպէս նաեւ իր վաստակն ու պայքարը գնահատողներուն ընդհանրապէս, այս երեւոյթ հանդիսացող Մեծ Հայրուն, մտաւորականին, գրողին, խմբագրին, հրապարակագրին, գաղափարի զինուորին եւ իրաւաբանին նուիրուած գրութիւններ, յուշեր, վկայութիւններ, լուսանկարներ եւ այլ առնչուած նիւթեր դրկեն խմբագրութեանս մինչեւ 20 Սեպտեմբեր 2021-ը, օգտագործելով ել-նամակի հետեւեալ հասցէն. zartontkadl@gmail.com

Կանխապայտ շնորհակալութիւնս սոյն կոչին ընդառաջողներուն, իրենց ազնիւ գործակցութեան համար:

Խմբ.

Ամուսնացեալք

Նարեկ Զատիկեան ընդ Դանիա Սարգիսեան

Այս առիթով ԶԱՐԹՆԵՐ կը շնորհաւորէ նորապսակ զոյգը, նաեւ թերթիս բարեկամ Տոքթ. եւ Տիկ. Յարութիւն Զատիկեանները:

Հայկական Լուրեր

Մանէ Թանտիլեան Պիտի Լքէ Իր Պաշտօնը

Իմ պաշտօնավարումը որպէս Արցախի Հանրապետութեան աշխատանքի, ընկերային եւ գաղթի հարցերու նախարար կը մօտենայ աւարտին: Այս մասին դիմատետրեան իր էջին յայտնած է նախարար Մանէ Թանտիլեանը:

«Ժամանակն անցնում է եւ Արցախի առջեւ ծառացած մարտահրաւերները մտնում են նոր փուլ: Եթէ վերջին օրերին եղել էք Արցախում, ապա նկատած կը լինէք, որ Արցախում կեանքը վերադարձել է բնականոն հուն՝ առօրեական իմաստով: Եւ սա արցախցուն՝ իր հողում ապրելու որոշման եւ յանձնառութեան ուժի շնորհիւ է՝ Էլ աւելի ուժեղ դառնալով սահմանակցուցիչ ցաւից եւ այս հողի համար կեանք չինայած հերոսների նկատմամբ պարտքի զգացումից: Արցախի բնակչութեան շուրջ ութսուն տոկոսը վերադարձել է Արցախ՝ ապրելու: Սա նշանակում է, որ Արցախը թօթափում է յետպատերազմեան սոցիալ-հոգեբանական բեռը եւ կանգնում զարգացման եւ ուժեղացման ճանապարհին, ինչը հնարաւոր է դարձել աշխատանքի, յանձնառութեան եւ ոչ մի դէպքում չկոտորւելու կամքի շնորհիւ: Այժմ եկել է երկարաժամկետ ծրագրերի եւ տնտեսական զարգացման խթանման ժամանակը: Արձանագրելով, որ սոցիալական հարցերի ամբողջական եւ լիարժէք յաղթահարման բանալին իւրաքանչիւր երկրում զարգացած տնտեսութեան մէջ է, այսօր Արցախի ուժեղացմանը եւ մարդկանց այնտեղ ապրելուն կարող են նպաստել տնտեսութեան զարգացումը՝ բնակարանաշինութեան եւ քաղաքացիներին օր առաջ տներով ապահովելու աշխատանքներին

զուգընթաց:

Այսպիսով, թոյլ տուէք տեղեկացնել, որ Արցախի Հանրապետութեան նախագահ Արայիկ Յարութիւնեանի հետ մեր նախնական պայմանաւորութեան համաձայն, իմ պաշտօնավարումը որպէս Արցախի Հանրապետութեան Աշխատանքի, սոցիալական եւ միգրացիայի հարցերի նախարար մօտենում է աւարտին: Սեպտեմբերի 1-ից իմ ծառայութիւնը Արցախի շարունակելու եմ «Ապրելու Արցախ» հիմնադրամի գործունեութեան շրջանակներում, որի միջոցով Արցախում իրականացուելու են բազմաթիւ ծրագրեր, եւ առաջին հերթին, մեր գործընկերների ուղղակի եւ գործուն մասնակցութեամբ, Արցախի Դահլիճ գիւղի մօտ կառուցուում է 100 տուն ունեցող նոր բնակավայր, որտեղ կարող են կեանքը շարունակել տեղահանուած մեր արցախցի հայրենակիցները: Համոզուած եմ, որ եթէ Արցախի մասին խօսող իւրաքանչիւր ոք գոնէ մէկ անգամ այս ընթացքում գայ Արցախ, մնայ այստեղ, գտնի իր անելիքը, ապա մենք լիովին այլ իրականութիւն կը ստեղծենք շատ կարճ ժամանակամիջոցում: Շնորհակալ եմ Արցախի Հանրապետութեան Կառավարութեան իմ գործընկերներին, նախարարութեան մեր բոլոր աշխատակիցներին փոխադարձ վստահութեան մթնոլորտում աշխատելու եւ Արցախին ծառայելու ինձ ընձեռնուած հնարաւորութեան համար, որը նորովի կը շարունակեմ յետայսու, քանզի միշտ փնտռելու եմ եւ գտնելու եմ ամենաարդիւնատէր միջոցները մեր միասնական հայրենիքին ծառայելու գործում՝ ինչ էլ որ դա նշանակի», - յայտնած է Թանտիլեանը:

Վահան Թէքէեան Միջն. Վարժարան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պէյրուքի Վահան Թէքէեան Միջն. Վարժարանը կարիքը ունի Անգլերէն Լեզուի եւ Գիտական Նիւթերու ուսուցիչ-ուսուցչուհիներու: Նախապայման է, որ թեկնածուները ունենան մասնագիտական որակաւորում, համապատասխանաբար՝ Անգլերէն Լեզուի համար Լեզուի եւ գրականութեան, իսկ Գիտական Նիւթերու պարագային Գիտութեան որակաւորում:

Կը խնդրուի թեկնածուներէն ուղարկել իրենց դիմումներն ու կենսագրական գիծերը (CV), հետեւեալ Ե-նամակին

info@vahantekeyan.com

Բոլոր դիմումները պիտի քննարկուին խորհրդապահութեամբ:

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Պէյրուքի Վահան Թէքէեան Միջն. Վարժարանը կը շարունակէ իր ուսումնական յաղթարշաւը 2021-2022 տարեշրջանին, յետ Պէյրուքի հզօր պայթումին ու տնտեսական ճգնաժամին վերականգնողական դասարաններով՝ շնորհիւ մեր բարեսիրտ ու առատաձեռն նուիրատուներու:

Առ այդ, Լիբանանահայ կրթական օժախ՝ Վահան Թէքէեան վարժարանի Տնօրէնութիւնն ու Հոգաբարձութիւնը, կու գայ իր խորին շնորհակալութիւնն ու երախտիքը յայտնելու բոլոր անոնց, որոնք Լիբանանէն ներս տիրող տնտեսական յարաճուն ու տագնապալի այս օրերուն կը շարունակեն օգտակար հանդիսանալ մեր կրթօժախին նիւթապէս ու բարոյապէս, որպէսզի շարունակուի ուսուցումը վարժարանէն ներս եւ հայ աշակերտը չզրկուի հայեցի տոհմիկ դաստիարակութենէ:

Այս առիթով՝ Վարժարանս երախտապարտութեամբ ու շնորհակալութեամբ կը ստանայ հետեւեալ նուիրատուութիւնը վարժարանիս նախկին շրջանաւարտ՝

Տէր եւ Տիկ. Սեւակ Փանոսեանէն 300 Եուրո

Պէյրուքի Վահան Թէքէեան Վարժարանի Տնօրէնութիւնն ու Հոգաբարձութեան կազմ